

У системі «ресурсовикористання-продуктивність» логістична оптимізація рівня застосування окремих матеріальних факторів дозволяє визначити економічно найдоцільніші параметри аграрного виробництва та собівартості продукції. Діапазон оптимізації завжди буде залежати від цінової кон'юнктури і варіюватиме відносно рівня цін на ресурси та готову продукцію. Оптимальні параметри системи «ресурсовикористання-продуктивність» в агрологістичній системі будуть змінюватися і при застосуванні нових сортів чи порід з іншим потенціалом засвоєння та трансформації матеріальних і біологічних ресурсів.

Література:

1. Косарева Т.В. Аграрна логістика: сутність і багатоаспектність / Т.В. Косарева // Економіка АПК. – 2008. – № 10. – С. 37-43
2. Макконел К.Р. Економикс / К.Р. Макконел, С.Л. Брю. – М.: «Инфра-М», 2003. – 983 с.
3. Бродский А.К. Краткий курс общей экологии [учебное пособие для ВУЗов] / А.К. Бродский. – СПб: «Деан», 2000. – 224 с.
4. Управління аграрними виробничими ресурсами (Теоретичний та методологічний аспект) / Кер. авт. кол. П.О. Мосіюк. – К.: «Урожай», «Міжнародна фінансова агенція», 1996. – 45 с.

УДК 631.164. 23: 631.173:633.1 (477.53)

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНІЧНОГО ОНОВЛЕННЯ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Горбатюк Л.М., аспірантка

Полтавська державна аграрна академія

У статті визначено обсяги інвестицій у технічне оновлення зернової галузі та основні джерела їх формування. Розглянуто переваги та недоліки вітчизняної техніки. Досліджено основні причини, що перешкоджають припливу інвестицій у галузь.

The article outlines the level of investment in technical renovation grain industry and the main sources of their formation. We consider the advantages and disadvantages of domestic appliances. Investigated the main reasons that prevent the inflow of investments into the sector.

Постановка проблеми. За останні 15 років технічне оснащення аграрних підприємств за окремими видами техніки скоротилося у 20-50 разів. До того ж 75-90 % сільськогосподарських машин відпрацювали експлуатаційний ресурс. За відсутності власних коштів і належного бюджетного фінансування аграрних підприємств постала проблема розробки концепції, засад інвестиційного забезпечення та пошуку джерел фінансування технічного оновлення аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові проблеми інвестування сільськогосподарських підприємств досліджують В.Г. Андрійчук, Я.К. Білоусько, П.Т. Саблук, М.Ю. Коденська, М.І. Кісіль, Г.М. Підлісецький та інші вітчизняні і зарубіжні вчені. Незважаючи на велику кількість наукових праць і значні досягнення теорії й практики інвестування є низка питань, які залишаються постійним об'єктом дискусій, зокрема про проблеми інвестиційного забезпечення розвитку технічної бази зернової галузі.

Постановка завдання. З метою ефективного функціонування зерновиробництва Полтавської області визначити тенденції інвестиційного забезпечення технічного оновлення галузі, а також виявити основні джерела фінансування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зернове господарство, як пріоритетна галузь АПК з високим рівнем конкурентоспроможності на внутрішньому і світовому ринках, визначає його сучасний розвиток і продовольчу безпеку кожного регіону держави. В цій галузі, яка найбільшою мірою пов'язана з природним середовищем і земельними ресурсами, використовуються основні матеріально-технічні засоби аграрного сектора.

Необхідність інвестицій у зерновиробництво Полтавської області викликана, зокрема, необхідністю заміни наявної матеріально-технічної бази виробництва, її удосконалення чи модернізації у зв'язку з моральним чи фізичним зношенням основних засобів виробництва. За даними учених і фахівців машинно-тракторний парк галузі становить нині 50 % від технологічно необхідної кількості. Забезпеченість підкомплексу, наприклад, тракторами в середньому по Україні дорівнює 54 % [3, с.85].

У технічне оновлення сільського господарства Полтавської області у 2010 році інвестовано 342,9 млн. грн., що майже у 2 рази перевищує рівень 2005 року (182,9 млн. грн). Найвищий рівень інвестицій спостерігаємо у 2008 році – 517,5 млн. грн., після цього спостерігається деякий спад (рис.1).

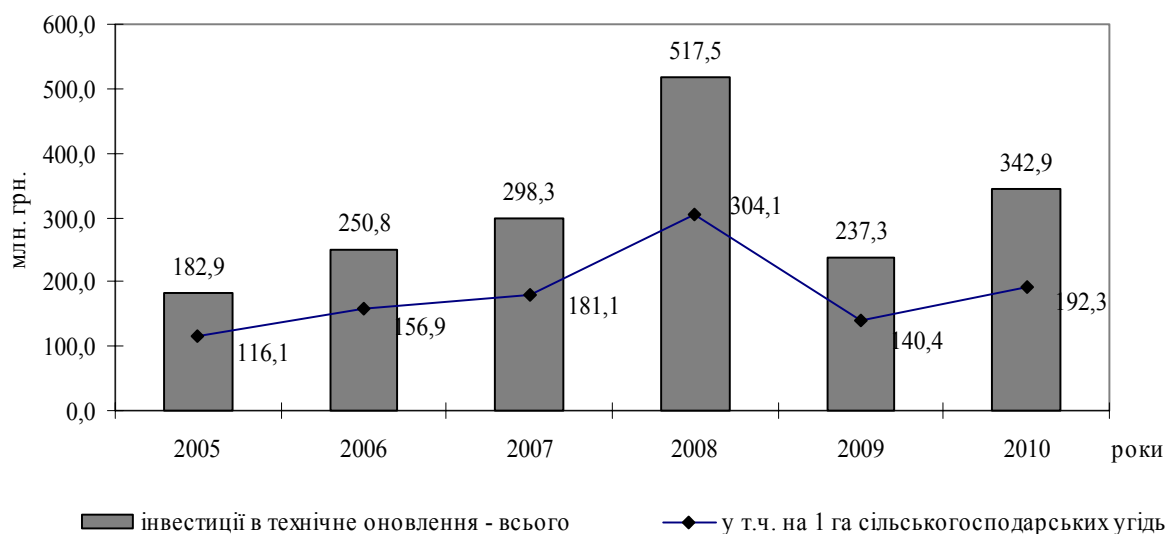

Рис. 1. Динаміка інвестицій у технічне оновлення сільського господарства Полтавської області за 2005 – 2010 рр., млн. грн.

Як показав проведений аналіз, у регіоні існує достатній економічний потенціал для активізації інвестиційних процесів, насамперед, у технічне оновлення сільського господарства.

У наступній таблиці більш детально розглянемо придбання техніки сільськогосподарськими підприємствами Полтавської області.

80 % вкладених інвестицій припадає саме на зернову галузь. Разом з тим придбання техніки для виробництва зерна у 2010 році порівняно з 2008-м скоротилося: по тракторах – на 10,5 %, зернозбиральних комбайнах та косар-

ках – у 2 рази, жниварках – на 14,6 %, посівній техніці та машинах для внесення добрив – у 3 рази (табл.1).

Зараз потужні господарства України все частіше закупають іноземні високопродуктивні зернозбиральні комбайни фірм-виробників: “John Deere”, “Claas”, “Case”, “Massey Ferguson”, “New Holland” та інших, які забезпечують технологічний та експлуатаційний рівень своєї продукції. Безумовно, машини іноземного виробництва значно потужніші, надійніші, універсальніші, оснащені електронними системами витрат пального, контролю за керуванням агрегатами, комфортніші. Однак, при всіх позитивних якостях, потужна техніка має значний недолік – велику ціну. Тому переоснащення підприємств важливо здійснювати на базі вітчизняного машинобудування, що значно дешевше.

Наприклад, вартість закупленої іноземної сільськогосподарської техніки за 2005-2010 роки у Полтавській області у 2-5 разів перевищує вартість закуплених вітчизняних машин (рис.2).

Спеціалізовану техніку для зернового господарства забезпечує низка підприємств України. Кукурудзозбиральні комбайни, сівалки та жниварки виготовляють у Херсоні, Кіровограді, Бердянську (комбайни „Славутич”, „Лан”, „Фермер”).

Таблиця 1

**Придбання техніки сільськогосподарськими підприємствами
Полтавської області за 2008– 2010 рр.***

Техніка	2008 р.		2009 р.		2010 р.	
	од.	млн.грн.	од.	млн.грн.	од.	млн. грн.
Всього по області	1934	517,553	913	237,304	1202	342,940
В. т. ч. техніка для виробництва зернових:	1433	451,06	647	206,56	920	287,28
Трактори	441	142,910	165	67,521	395	124,877
Зернозбиральні комбайни	187	164,547	70	66,673	80	73,149
Жниварки	55	14,737	32	3,796	47	7,594
Косарки	37	2,074	16	1,026	16	0,411
Кукурудзозбиральна техніка	26	4,795	9	1,06	3	0,318
Посівна техніка	204	52,734	90	21,172	66	27,863
Ґрунтообробна тех.-ніка	291	31,059	168	23,213	210	27,140
Машини для внесення добрив	55	1,794	21	1,584	20	2,172
Обприскувачі	80	23,33	28	11,735	45	12,675
Автомобілі вантажні	57	13,072	48	8,771	38	11,076

*Джерело: Головного управління сільського господарства у Полтавській області

Український трактор ХТЗ-1631 не поступається своїми основними технічними характеристиками, а за деякими витрати пального на одиницю роботи переважає американський “John Deere 8120”, дешевший від нього у 3,7 рази. А одиниця потужності двигунів ХТЗ 1631, ХТЗ 1721, ХТЗ 121 дешевша, ніж американських аналогів “John Deere” у 3,4 рази. Так, 4-6 вітчизняних

машин, хоча із значно нижчою продуктивністю, коштують у 3-4 разів дешевше ніж один іноземний аналог [1, с.33].

млн. грн.

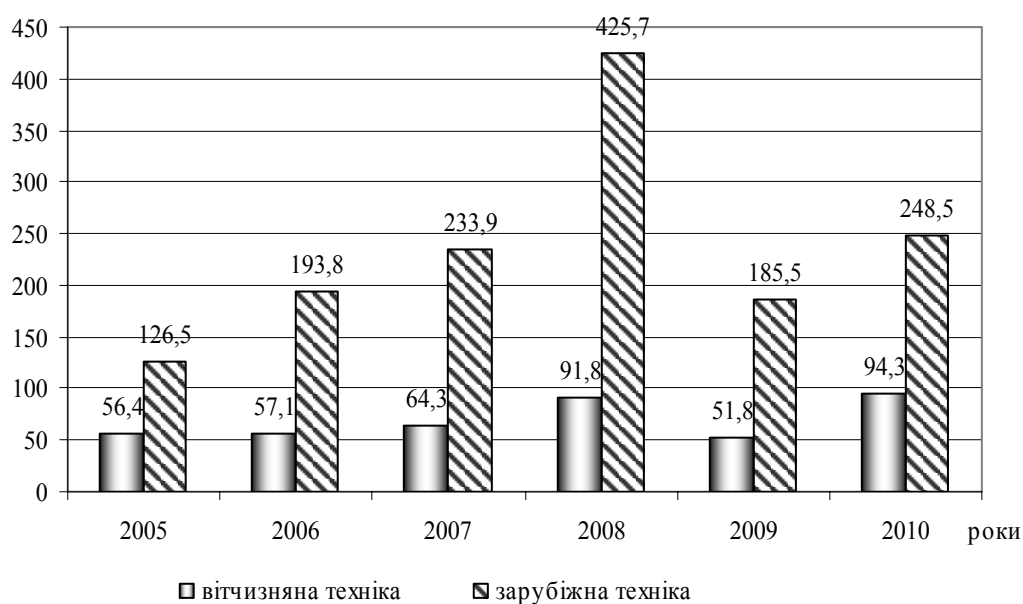

Рис. 2. Динаміка закупівлі вітчизняної та зарубіжної техніки аграрними підприємствами Полтавської області

Основним джерелом інвестиційних ресурсів у технічне оновлення підприємств по виробництву зерна у Полтавській області є власні кошти. Інвестування з використанням позичкових коштів протягом 2008-2010 років залишалося стабільним, не виявляючи суттєвих тенденцій до зростання чи спаду, і становило порівняно незначну частку в загальній структурі інвестицій (табл.2).

Таблиця 2

Структура джерел інвестиційних ресурсів у технічне оновлення зерно-виробництва Полтавської області за 2008-2010 роки, %*

Джерела	Роки			2010 р. у % до 2008 р.
	2008	2009	2010	
Власні кошти, всього	81,0	82,7	82,7	102,0
За програмами державної підтримки, всього	19,9	17,2	17,3	86,9
У тому числі:				
Кредити, лізинг та часткова компенсація вартості	19,0	16,5	16,2	85,3
За програмою підтримки фермерських господарств	0,9	0,8	1,1	122

*Джерело: дані Головного управління сільського господарства у Полтавській області

Основна домінанта будь-якого продуктового підкомплексу країни має орієнтуватись насамперед на мобілізацію внутрішніх інвестицій, залучення яких залежить від створення сприятливого економічного середовища в регіоні, конкурентоспроможності продукції, інвестиційної привабливості. Власні кошти у розвинених країнах становлять 68-69% [2, с.31-33]. Однак через недосконалість податкової системи та непосильного оподаткування, високих

цін на енергоносії, транспортні та інші тарифи діючі підприємства не мають можливості підвищувати рентабельність і накопичувати прибуток для розширеного відтворення основних фондів.

Погоджуємося з Лебедевим К. А., що існують три основних причини, що перешкоджають припливу інвестицій у зернопродуктовий підкомплекс країни. Перша – слабкий захист прав інвестора. Друга причина – дуже низькі інфраструктурні можливості: слабо розвинений фондовий і страховий ринки; слабкі венчурні, інвестиційні, пенсійні інноваційні компанії; фактично відсутні інвестиційні інструменти. Третя причина – практично не можливо спрогнозувати розвиток економічної ситуації в підкомплексі [3, с.92].

Висновки. У Полтавській області існує достатній економічний потенціал для активізації інвестиційних процесів, насамперед, у технічне оновлення сільського господарства. Вартість закупленої іноземної сільськогосподарської техніки у 3-5 разів перевищує вартість закуплених вітчизняних машин. Тому українське виробництво повинно стати основою розвитку національного капіталу, джерелом наповнення бюджету.

Потреба в інвестиційних ресурсах на оновлення матеріально-технічної бази постійно зростає. Це вимагає пошуку нових схем, джерел інвестування.

Література:

1. Білоусько Я.К. Інвестиційне забезпечення техніко-технологічного переоснащення аграрного виробництва / Я.К. Білоусько // Економіка АПК. – 2007. – № 6. – С. 32-33.
2. Коденська М.Ю. Методичні підходи щодо інвестування розвитку цукробурякового виробництва / М.Ю. Коденська. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 46 с.
3. Лебедев К.А. Інвестиційне забезпечення розвитку матеріально-технічної бази зернопродуктового під комплексу / К.А. Лебедев // Економіка АПК. – 2002. – № 2. – С. 64-68.

УДК 338.465.4 : 330.46

МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Гринько О.В., аспірант

Полтавського національного технічного університету

імені Юрія Кондратюка

У статті проведено опис соціальної інфраструктури сільських територій на основі системного підходу і математичного моделювання. Визначено галузі соціальної інфраструктури, множини вхідних і вихідних параметрів соціальної інфраструктури як системи.

In the article description of social infrastructure of rural territories is conducted on the basis of systems approach and mathematical design. Industries of social infrastructure, great number of entry and initial parameters of social infrastructure are certain, as systems.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання формування ефективної виробничої та соціальної інфраструктури має особливе значення, оскільки рівень забезпеченості потреб інфраструктурою має суттєвий вплив на гармонійність розвитку економіки та суспільства.